

Instytut Nauk Pedagogicznych
Uniwersytet Opolski

PRACE DYPLOMOWE – SEMINARIUM DYPLOMOWE
STUDIA STACJONARNE I NIESTACJONARNE

MAŁY PRZEWODNIK TECHNICZNY

Edward Nycz ©
(opracował)

Opole 2014

Spis treści

UWAGI OGÓLNE	3
CHARAKTERYSTYKA PRACY DYPLOMOWEJ	4
Skrótowe WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW prac dyplomowych	10
EGZAMIN DYPLOMOWY	18
INNE USTALENIA / Załączniki do PRZEWODNIKA	20

UWAGI OGÓLNE

Praca licencjacka/magisterska jest samodzielnie napisanym przez studenta tekstem naukowym przygotowanym pod kierunkiem promotora. Autor pracy dyplomowej kieruje się wszelkimi regułami i normami właściwymi dla dzieł naukowych. Powinien wykazać się następującymi umiejętnościami:

- dobór, selekcja oraz optymalne wykorzystanie literatury merytorycznej przydatnej do napisania teoretycznej, w wielu wypadkach - także badawczej części pracy;
- orientacja w zakresie metodologii badań pedagogicznych w celu zbudowania koncepcji pracy oraz założeń badań własnych;
- przeprowadzenie postępowania badawczego zgodnie z wytyczonymi podstawami metodologicznymi;
- uporządkowanie, opracowanie zebranego materiału empirycznego, dokonanie jego analizy oraz interpretacji,
- sformułowanie wniosków oraz sugestii adresowanych do praktyki w obrębie rozpoznawanej rzeczywistości edukacyjnej;
- zredagowanie tekstu pracy odzwierciedlającego stopień opanowania języka pedagogicznego (lub szerzej nauk społecznych), poprawnego pod względem logicznym, pozbawionego błędów językowych i stylistycznych.

Praca prezentuje także możliwości twórcze autora, stanowi jednocześnie ważny dokument, na podstawie którego przeprowadza się egzamin dyplomowy. Złożenie tego egzaminu z wynikiem pozytywnym jest równoznaczne z nadaniem studentowi tytułu zawodowego licencjata, poświadczają ponadto posiadanie kompetencji do wykonywania zawodu w obranej specjalności.

Promotor pracy pełni rolę animatora, mentora, opiekuna, przewodnika; wyzwala pomysły twórcze piszącego, pomaga w sformułowaniu tematu pracy, w skonstruowaniu jej struktury, zatwierdza ostateczną wersję koncepcji metodologicznej, udziela instruktażu co do sposobów i zakresu wykorzystania materiału empirycznego zgromadzonego podczas badań, poddaje kontroli zawartość treściową poszczególnych rozdziałów, czuwa nad jakością zredagowanego tekstu (sposób ujęcia, poprawność rzeczowa i językowa), ocenia także trafność sformułowanych wniosków z badań własnych oraz sugestii pedagogicznych.

Zachęca się promotorów, by skłaniali studentów do samodzielnego wyboru tematu swojej pracy. Nie zwalnia to jednak żadnej ze stron od obowiązku dbałości o merytoryczną i językową poprawność sformułowanego tematu.

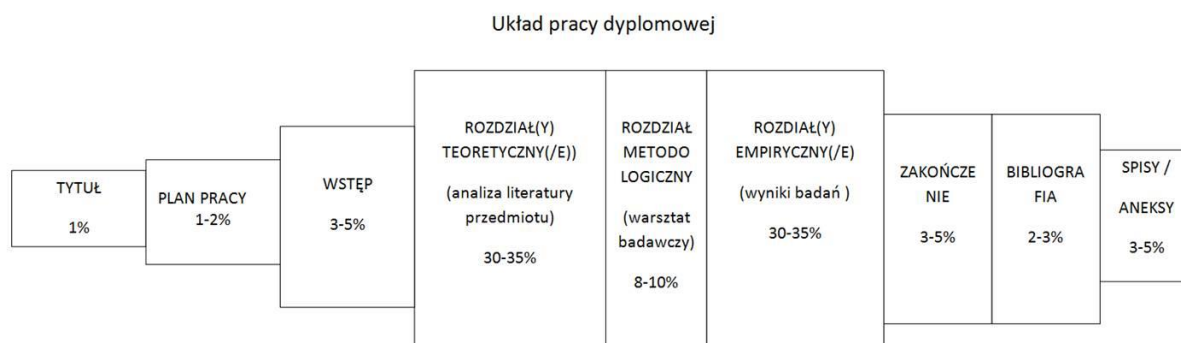
Co do obszaru badań i jego zakresu – preferować można zagadnienia dostępne organizacyjnie i proceduralnie) oraz stanowiące mniej skomplikowane struktury i zjawiska odnoszące się do wybranych fragmentów rzeczywistości społeczno-edukacyjno-kulturowej. Celem badań czynimy rozpoznanie badanych zjawisk i procesów społeczno-pedagogicznych oraz dostrzeżenie zależności pomiędzy przyjętymi zmiennymi.

CHARAKTERYSTYKA PRACY DYPLOMOWEJ

Pracę dyplomową przygotowuje samodzielnie student, w kontakcie z promotorem kształtując i wzbogacając własną wiedzę, umiejętności i kompetencje kulturowe.

Problematyka pracy – powinna się koncentrować wokół zagadnień społeczno-edukacyjnych, raczej instrumentalnych, empirycznych powiązanych z praktycznymi, a mniej teoretycznymi zagadnieniami, którymi zajmuje się dana specjalność.

Objętość i struktura – objętość jest powiązana z merytorycznym opisem badanej rzeczywistości (około 45 – 70 stron). Ogólny schemat pracy wyrażony w procentach:

Praca – oprócz **wstępu i zakończenia** – składa się na ogół **trzech** głównych części.

WSTĘP (poprzedza teoretyczną część pracy)

Zawiera informacje ogólne dotyczące wybranego zagadnienia. Autor przedstawia jego tło, ukazuje pedagogiczną ważność, aktualność, wskazuje na motywy wyboru tematu pracy. Informuje krótko o założeniach koncepcji i organizacji badań własnych, dokonuje też charakterystyki struktury pracy oraz zawartości poszczególnych jej części. Wstęp – to swoistego rodzaju „wizytówka” pracy, świadcząca o jej zawartości i wartości.

CZEŚĆ TEORETYCZNA (analiza literatury przedmiotu)

To 1 – 3 (pod)rozdziały będące kompilacją syntetycznie ujętych rozważań zaprezentowanych na podstawie studium literatury przedmiotu. Autor może przedstawić tu także stan badań w obrębie wybranych przez siebie zagadnień. Dokonuje **syntezy** określonego wycinka wiedzy, będącej **układem odniesienia** do badań własnych oraz interpretacji ich wyników. Rozdziały nawiązują do istniejącej literatury przedmiotu, zawodowego doświadczenia ekspertów (w tym również piszącego) lub analizy badań innych osób. Stosowane są różne sposoby cytowania w tekście literatury przedmiotu.

Na przykład (przypis dolny (lub końcowy) klasyczny):

U E. Eriksona tożsamość wskazuje na ciągłość rozwoju balansującego między tożsamością integralną a niepewnością roli. Rozwój człowieka ma charakter konfliktowy, a każda faza życia wymaga przezwyciężenia jakiegoś kryzysu, a powodzenie w tym zakresie jest ważnym warunkiem rozwoju osobowego¹.

Na przykład: (przypis (tzw. angielski) jako odnośnik do bibliografii)

U E. Eriksona tożsamość wskazuje na ciągłość rozwoju balansującego między tożsamością integralną a niepewnością roli. Rozwój człowieka ma charakter konfliktowy, a każda faza życia wymaga przezwyciężenia jakiegoś kryzysu, a powodzenie w tym zakresie jest ważnym warunkiem rozwoju osobowego (Witkowski, 2009, s. 111–140).

Uwaga: w tym układzie w bibliografii powinien pojawić się zapis:

Witkowski L., (lub: Witkowski Lech), *Rozwój i tożsamość w cyklu życia. Studium koncepcji Erika H. Eriksona*, Łódź 2009.

Jeżeli przyjmujemy jeden z modeli zapisu konsekwentnie go realizujemy
(zob. również dalszy wątek „sprawy edytorskie”).

CZEŚĆ METODOLOGICZNA (rozdział metodologiczny),

Obejmuje jeden rozdział, w którym autor prezentuje, w sposób wyczerpujący, **podstawy oraz założenia metodologiczne badań własnych**, a zwłaszcza:

---

¹ Zob. L. Witkowski, *Rozwój i tożsamość w cyklu życia. Studium koncepcji Erika H. Eriksona*, Łódź 2009, s. 111–140.

- przedmiot i cele badań (określić rodzaj badanych obiektów (ludzie /tzw. jednostka badania – określić pod względem rzeczowym, czasowym, przestrzennym/, zachowania, postawy, procesy, struktury....) i poziom analizy (jednostki, grupy, instytucje, zbiorowości....),
- problemy badawcze (pytania rozstrzygnięcia, pytania dopełnienia),
- hipotezy – jeśli autor zakłada ustalenie zależności między zmiennymi²; w przypadku badań diagnostycznych (opisowo-wyjaśniających) hipotezy można pominąć³,
- zmienne (niezależne, zależne)⁴, ich wskaźniki (empiryczne, definicyjne, inferencyjne) oraz mierniki,
- metody, techniki oraz narzędzia badawcze wykorzystane w procesie gromadzenia oraz opracowywania materiału empirycznego,
- organizację i przebieg badań, charakterystykę terenu badań oraz badanej próby.

CZEŚĆ BADAWCZA (empiryczna)

Zawiera analizę materiału empirycznego zgromadzonego w toku badań własnych autora. Rozważania tu zawarte są nie tyle prezentacją faktografii, ile **interpretacją wyników badań**. Powinno to być zatem ich **wyjaśnianie, komentowanie, uzasadnianie** dostrzeżonych zależności między zmiennymi, co rozumieć można jako tzw. dyskusję wyników. Znaczący udział w powstawaniu tej części pracy ma korzystanie z przeanalizowanej przez autora literatury naukowej, będącej istotnym wsparciem w dokonywaniu interpretacji rezultatów badań. Wskazane jest tu także odwoływanie się do doświadczeń własnych nabytych w

---

² Hipoteza (z greckiego *hypothesis* – „przypuszczenie”) to takie przypuszczenie wysunięte w celu objaśnienia jakiegoś zjawiska, którego prawdziwość lub fałszywość rozstrzygamy na podstawie danych zdobytych w określony sposób. Według terminologii metodologicznej pierwsza część hipotezy, zawiera się między „*im* ..... *tym*” .... jest zmienną niezależną a druga część po „*tym*” zmienną zależną.

³ Często stawia się pytanie: czy sformułowanie hipotezy jest konieczne? Pośród metodologów nie ma jednomyślności. Niektórzy z nich uważają, że można przeprowadzić badania bez przyjmowania jakichkolwiek hipotez, np. w badaniach eksploracyjnych (poszukujących, odkrywających). Jak sama nazwa wskazuje, badacz poprzez nie poszukuje odpowiedzi na pytania typu: „jak jest”, „jak rzeczy się mają?”, „jaka jest rzeczywistość?”. Pytając o tego typu sytuacje, badacz nie potrzebuje przyjmować jakichkolwiek przypuszczeń lub hipotez (najczęściej w przypadkach pojawiania się nowych – nowatorskich, nieznanych dotychczas zjawisk społecznych).

⁴ Zmienna zależna – to taka zmienna, której określone liczbowo wartości roszą lub maleją pod wpływem działania innych zmiennych, zmiennych niezależnych. Zmienna niezależna – to taka zmienna (cecha), której konkretne wartości liczbowe powodują zmiany w innych wartościach, zmiennej zależnej.

procesie osobistego zetknięcia się studenta z rzeczywistością oświatową, edukacyjną lub społeczno-kulturalną (szczególnie podczas praktyk pedagogicznych).

ZAKOŃCZENIE

Jest podsumowaniem całości rozważań, łącznie ze sprecyzowanymi **wnioskami z przeprowadzonych badań oraz sugestiami socjo-psycho-pedagogicznymi** (typu teoretycznego lub częścię praktycznego).

ANEKS(Y)

Umieszcza się tu wzory narzędzi badawczych, ewentualnie dodatkowe tabele oraz obszerniejsze zestawienia statystyczne, będące nieraz podstawą interpretacji wyników badań. Można tu pomieścić także wytwory badanych osób, zdjęcia, rysunki, zestawienia (pamiętać powinno się w o źródle lub autorze przytaczanego elementu).

LITERATURA (BIBLIOGRAFIA)

Budujemy ją w układzie alfabetycznym, szczególnie tą, która została wykorzystana w przygotowanej pracy dyplomowej – kilkanaście, kilkadziesiąt pozycji zwartych oraz czasopiśmienniczych, z pełnymi danymi bibliograficznymi. Można wyodrębnić: dokumenty urzędowe (akty prawne), pozycje książkowe zwarte, czasopisma, netografię⁵.

Sposoby dokumentowania wykorzystanego piśmiennictwa:

Elementy opisu i ich kolejność w książkach autorskich:

- **autor** (nazwisko i inicjał imienia), **tytuł** (zapisany kursywą), **miejsce wydania** (wydawca niekoniecznie), **rok wydania**, (uwaga: czasami podaje się: numer ISBN).

Przykład:

Kopaliński W., *Słownik symboli*, Warszawa, Wydawnictwo Wiedza Powszechna 1990. ISBN: 83-88794-00-0.

Dyczewski L., *Rodzina twórcą i przekazicielem kultury*, Lublin 2003.

Elementy opisu i ich kolejność w pracach (książkach) zbiorowych:

- **tytuł** (zapisany kursywą), **redaktor – redaktorzy** (inicjał imienia, nazwisko), **miejsce wydania**, **wydawca** (niekoniecznie), **rok wydania**, (uwaga: czasami podaje się: numer ISBN).

---

⁵ Netografia (czyli bibliografia wykorzystanych stron internetowych) jest integralną częścią bibliografii i winna występować po niej z nagłówkiem netografia.

Animacja społeczno-kulturalna w mieście. Uwarunkowania – bariery – korzyści, red. E. Nycz, L. Nowacka, Racibórz 2008.

Pedagogika miejsca, red. M. Mendel, Wrocław 2006.

Efektywność instytucjonalnych form pomocy na rzecz młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, red. Z.B. Gaś, Lublin 2008.

lub cytując autorów w pracach zbiorowych:

Paszowska-Rogacz A., *Psychologiczne uwarunkowania rozwoju kariery zawodowej młodzieży* [w:] *Młodzież na rynku pracy. Od badań do praktyki*, red. S. M. Kwiatkowski, Z. Sirojć, Warszawa 2006.

Kwieciński Z., *Potrzeba alfabetyzacji krytycznej*, [w:] *Podmiotowość i tolerancja w społecznościach lokalnych pogranicza polsko-czeskiego*, red. J. Kosowska-Rataj, E. Nycz, Opole 2008.

Jasiński Z., *Poradnictwo w działalności Ochotniczych Hufców Pracy. Drogi wyjścia z marginalizacji młodzieży defaworyzowanej*, [w:] *Pomoc – wsparcie społeczne – poradnictwa. Od teorii do praktyki*, red. M. Piorunek, Toruń 2010.

Elementy opisu i ich kolejność w czasopismach (gazetach):

- **autor** (nazwisko i inicjał imienia), **tytuł** (zapisany kursywą), **tytuł czasopisma** (w cudzysłowie), **rok wydania**, **numer wydania** (uwaga: czasami podaje się: numer ISSN).

Zaorska Z., *Pedagogika zabawy*, „Edukacja i Dialog” 1993, nr 1.

Puchnarewicz E., *Jak dostosować teorię modernizacji do ponowoczesnego świata*, „Kultura i Społeczeństwo” 2000, nr 3.

Kamińska A., *Kategoria pokolenia we współczesnych badaniach nad społeczeństwem i kulturą – przegląd problematyki*, „Kultura i Historia”, 2007, nr 11.

Preferuje się wykorzystywanie prac drukowanych, papierowych. Źródła internetowe (z renomowanych stron) dopuszczalne, ale nie w nadmiarze, głównie po wyczerpaniu źródeł drukowanych.

Opis źródeł internetowych:

http://www.menis.gov.pl/wspolpraca/biezace/pisa_oecd.php [11. 04. 2009].

lub:

www.menis.gov.pl/wspolpraca/biezace/pisa_oecd.php [11. 04. 2011].

lub szczegółowo:

„Wyniki badań PISA 2009 – pozytywny obraz polskiej edukacji na tle najbardziej rozwiniętych krajów UE” (raport), www.men.gov.pl [10. 09. 2012].

Krzysztofek K., *Czy bać się cyberkultury?*, www.kti.ue.poznan.pl/specials/nhdr2002/.../krzysztofek_krakow.pdf [10.01.2014].

Źródła ustawowe

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, Dz.U. z 2006 r. nr 97, poz. 674 – tekst jedn. z późn. zm.

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz.U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 – tekst jedn. z późn. zm.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U. z 2008 r. nr 69, poz. 415 tekst jedn. z późn. zm.

***

Zaleca się promotorom, aby od samego początku współpracy z seminarzystą, wdrażali go do solidności, rzetelności i precyzyjnego wyrażania swych myśli i sądów o rzeczywistości. Poprzez regularną pracę ze studentem oraz systematyczne śledzenie jego postępów w poszczególnych semestrach, powinniśmy zwalczać wszelkie próby nieuczciwego dochodzenia do końcowego etapu studiów.

Pomocna literatura:

Bereźnicki Franciszek, *Prace magisterskie z pedagogiki*, Kraków 2008.

Boć Jan, *Jak pisać pracę magisterską*, Wrocław 1994.

Croswell John W., *Projektowanie badań naukowych. Metody jakościowe, ilościowe i mieszane*, Kraków 2013.

Eco Umberto, *Jak napisać pracę dyplomową. Poradnik dla humanistów*, Warszawa 2007.

Guzik Marta, *Podstawy metodologiczne prac promocyjnych (nauki społeczno-pedagogiczne)*, Warszawa 2005.

Skorny Zbigniew, *Prace magisterskie z pedagogiki i psychologii*, Warszawa 1984.

Szczęsny Wiesław Wojciech, *Metodyka badań pedagogicznych i pisania prac naukowych*, Warszawa 2008.

Węglińska Maria, *Jak pisać pracę magisterską*, Kraków 2005.

Wojcik Krystyna, *Piszę akademicką pracę promocyjną licencjacką, magisterską, doktorską*, Warszawa 2005.

* * *

Skrótowe WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW prac dyplomowych

Uwagi praktyczne w trakcie opracowywania własnego tekstu autorskiego.

➤ Redagowanie tekstu – forma czasowników w tekście

Można (ale konsekwentnie) stosować trzy typy opisu:

- 1) 1 osoba liczby mnogiej – stwierdziliśmy, ustaliliśmy, wykryliśmy;
- 2) 1 osoba liczby pojedynczej – stwierdziłam, ustaliłam, wykryłam;
- 3) Forma bezosobowa – stwierdzono, ustalono, wykryto.

➤ Formatowanie tekstu (proponowane [ale konsekwentnie]):

Tekst główny: czcionka Times (Arial) 12 pkt, interlinia 1,5, format justuj,

Teksty przypisów: czcionka Times (Arial) 11 pkt, interlinia 1,15 (1,0), format do lewej (lub justuj).

Teksty w tabelach: czcionka Times (Arial) 11 pkt, interlinia 1,15 (1,0), format do lewej (justuj).

Klawiszem „Enter” należy kończyć tylko akapity, a nie pojedyncze zdania w liniжке (uwaga edytorska: nie dzielić (raczej) akapitów opcją „Shift Enter”).

Nie dzielić wyrazów ręcznie; jeżeli już to raczej wprowadzić automatyczne dzielenie.

Odstępy między wyrazami **1 spacja**.

Kropki, przecinki, numer przypisu po ostatnim wyrazie – bez spacji.

➤ Tytuły książek, wyrazy obce [klasycznie: greckie, łacińskie], tytuły artykułów

Piszemy w cudzysłowie lub najlepiej *kursywą* (opcja *italic*).

Cyfra przypisu w tekście: .....⁶, ...⁷.

Opis własnymi słowami jakiegoś tekstu .....⁸ .....⁹ .....¹⁰.

---

⁶ J. Pieter, *Poznanie naukowe*, Warszawa 1989, s. 12.

⁷ E. Nowak, *Kapitał ludzki*, [w:] *Kapitał społeczny w teorii i praktyce*, red. E. Niwiński, Katowice 2008, s. 234.

⁸ Por. (porównaj) A. Radziewicz-Winnicki, *Spoleczeństwo w trakcie zmiany*, Gdańsk 2004.

⁹ Zob. (zobacz) E. Mistral, *Wychowanie do posłuszeństwa*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2005, nr 4, s. 34–45.

¹⁰ Zob. www.tzk.alfsoft.net, z dnia 12. 02. 2013. (lub: www.tzk.alfsoft.net [12.02.2013]).

➤ **Konstrukcja przypisów na dole strony**

W całej pracy stosujemy jednolity aparat naukowy, gdy powtarzamy w przypisach pozycje: np. (polskie / łacińskie określenia) **tamże (ibidem), dz. cyt., art. cyt. (op. cit.)**

np. przypisy (możliwe układy):

¹ J. Pieter, *Poznanie naukowe*, Warszawa 1989, s. 12.

² Tamże (Ibidem), s. 15.

³ *Wartości, postawy i więzi moralne w zmieniającym się społeczeństwie*, red. J. Mariański, L. Smyczek, Kraków 2008.

⁴ J. Pieter, op. cit., s. 17.

➤ **Nazwy gazet i czasopism:**

Bez kursywy w cudzysłowie: „Nowiny Raciborskie”, Rzeczypospolita”, „Wychowanie Szkolne”, „Studia Socjologiczne”, „Wychowanie Przedszkolne”.

➤ **Bibliografia:** (układ alfabetyczny)

Problemy mieszkańców. Dylematy władzy. W poszukiwaniu lokalnego partnerstwa, red. E. Nycz, Opole 2006.

Putnam R., *Demokracja w działaniu*, Kraków 1995.

Rozumienie zmian społecznych, red. E. Hałas, Lublin 2001.

Szahaj A., *Jednostka czy wspólnota? Spór liberalistów z komunitarystami a „sprawa polska”*, Warszawa 2000.

Szmeja M., *Niemcy? Polacy? Ślązacy! Rodzimi mieszkańcy Opolszczyzny w świetle analiz socjologicznych*, Kraków 2000.

Sztompka P., *Socjologia zmian społecznych*, Kraków 2005.

Śliwerski B., *Współczesne teorie i nurty wychowania*, Kraków 2004.

➤ **Inne uwagi praktyczne:**

Jeśli w tekście pojawia się czyjeś nazwisko, przytaczając je po raz pierwszy, należy podać pełne imię i nazwisko (np. Piotr Sztompka), gdy pojawia się kolejny raz – już tylko nazwisko z inicjałem imienia (P. Sztompka), lub same nazwisko (Sztompka). Pełne imię pisze się za każdym razem, gdy od niego rozpoczyna się akapit np. Piotr Sztompka wskazuje w pracy...).

➤ **Tabele**

Tytuł tabeli określa się badaną zbiorowość statystyczną pod względem rzeczowym, czasowym i przestrzennym, zagadnienie (problem), którego dotyczy tabela, określa się

kryterium grupowania zbiorowości, określa się jednostkę miary (np. liczebność, l. bez. (liczby bezwzględne), %).

Uwaga techniczna: tabele, wykresy, rysunki (podobnie przypisy) można numerować w numeracji ciągłej (od tabela 1 do tabela *n*...) lub w numeracji w ramach danego (kolejnego) rozdziału (np. tabela 1.1, tabela 2.1., tabela 3.1.). Np.

Tabela 1. Postawy studentów pedagogiki Uniwersytetu Opolskiego w roku 2013/2014 wobec konfliktów w akademiku z uwzględnieniem płci badanych (w %)

Tytuł boczku (podmiotu)	Tytuł główki (orzeczenia)		Razem
	2	3	
1	2	3	4
Boczek tablicy			
Ogółem			

Źródło tabeli: ...

Dobrze skonstruowana tabela powinna „bronić się sama”. Dlatego też budując tabele powinno zwrócić się uwagę na to, żeby:

- 1/ tablica powinna być kompletna, zawierać wszystkie niezbędne wyjaśnienia,
- 2/ tablica powinna stanowić logiczną całość i zawierać tylko konieczne dane,
- 3/ dane w tablicy muszą być tak uszeregowane, aby czytający rozumiał cel tablicy,
- 4/ jednostki miary muszą być ściśle określone,
- 5/ po sporządzeniu tablicy należy ją skrupulatnie sprawdzić, pamiętając, że nawet najmniejszy błąd podrywa zaufanie czytelnika do innych danych zawartych w tablicy, a tym samym do całości badania¹¹.

Podobne zasady dotyczą wykresów (schematów).

Przykład układu i zapisów w tabelach:

---

¹¹ L. Gruszczyński, *Elementy statystyki dla socjologów*, Katowice 1986, s. 13–31.

Tabela 3. Wzrost badanych studentów I roku pedagogiki kulturalno-oświatowej UO w roku akademickim 2014/2015 z uwzględnieniem ich płci (N: 92; l. bez.)

Główka tabeli (duże litery) (liczebność badanych;
liczebność bezwzględna)

Boczek tabeli (duże litery)

Skala	Płeć		Ogółem
	kobiety	mężczyźni	
Wysocy	21	23	44
Średni	12	14	26
Niscy	10	12	22
Suma	43	49	92

Uwagi: (jeżeli są potrzebne dla jasności odczytu ...)

Źródło: Badania własne

Tabela 2. Sytuacja mieszkaniowa badanych absolwentów z uwzględnieniem ich wieku (%)

Zamieszkanie	Wiek		
	do 25 lat	26 lat – 35 lat	pow. 35 lat
Mieszkam z rodzicami	59,9	29,2	12,5
Mam mieszkanie spółdzielcze	4,9	8,2	11,5
Mam mieszkanie własnościowe	7,1	13,9	28,1
Mam własny dom	4,1	14,8	29,2
Mieszkam w mieszkaniu komunalnym	7,6	17,2	13,5
Nie mam mieszkania i mieszkam w wynajętym mieszkaniu	12,1	11,3	2,1
Inna możliwość	4,2	5,4	3,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Źródło: Zestawienie na podstawie badań własnych.

Tabela 5.2

Ocena więzi wewnątrzrodzinnych przez badanych (kontinuum skali 1 dobre – 5 złe)

Zagadnienie:	Parametry opisowe			
	średnia	mediana	dominanta	odchylenie standardowe
Więzi respondenta z matką	1,59	1,00	1	0,941
Więzi respondenta z ojcem	2,21	2,00	1	1,292
Więzi respondenta z rodzeństwem	1,68	1,00	1	0,894
Więzi respondenta z najbliższymi krewnymi	2,05	2,00	1	0,953

Źródło: Badania własne.

Tabela 5.10

Liczebność jednostek OHP w latach 2000, 2005 i 2010 (l. bez.)

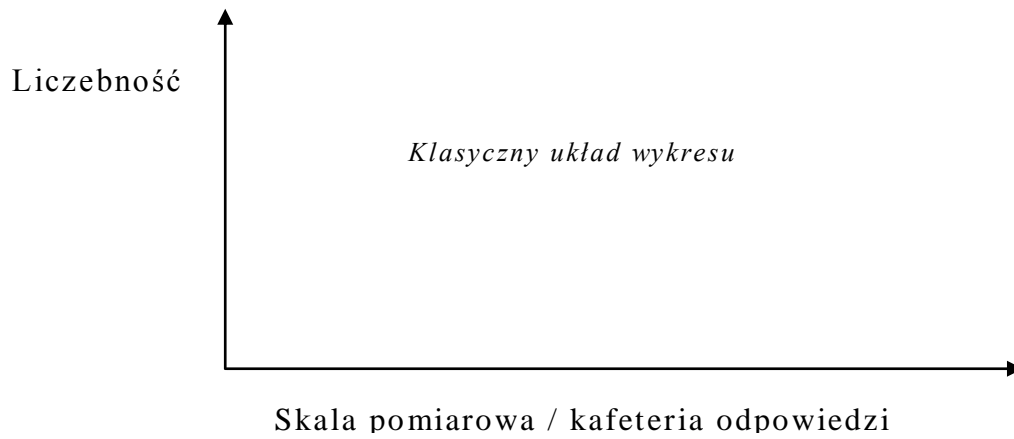
Struktura organizacyjna	Rok		
	2000	2005	2010
Centra Kształcenia i Wychowania	11	10	9
Ośrodki Szkolenia i Wychowania	28	26	28
Hufce Pracy	244	124	101
Środowiskowe Hufce Pracy	56	72	80
Centra Edukacji i Pracy Młodzieży	–	49	49

Źródło: KG OHP (dalej również /tabele, wykresy, schematy/, chyba, że będzie inne wskazanie)

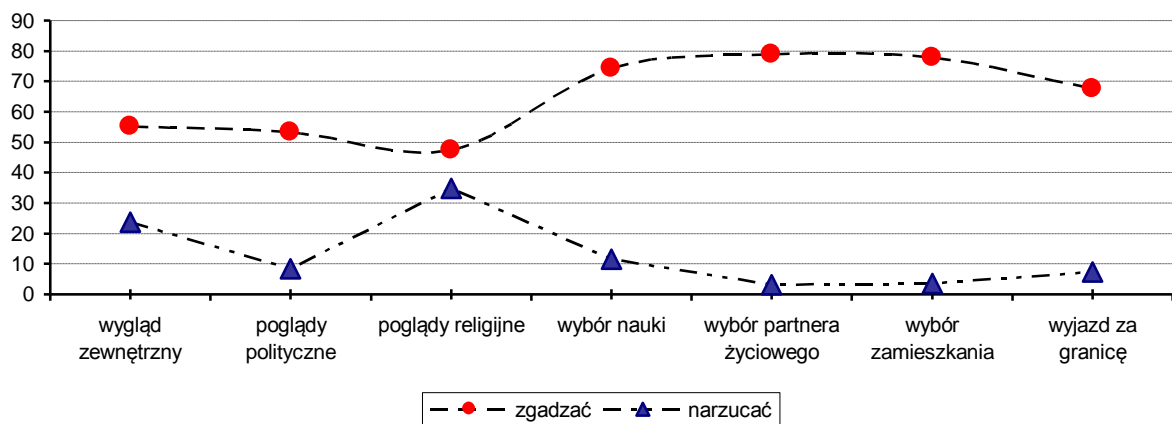
➤ Wykresy

Wykres ujmuje zjawisko w sposób syntetyczny, w związku z tym zawiera mniej szczegółów niż tabela. Dlatego wykresy należy traktować jako uzupełnienie tablic. Wykresy nie powinny być przeładowane, muszą być estetyczne, pozwalać na wszechstronną ich interpretację.

Każdy wykres powinien posiadać tytuł, źródło danych, na podstawie których został sporządzony, legendę, czyli wyjaśnienie zastosowanych symboli, znaków, barw oraz przyjętej skali.

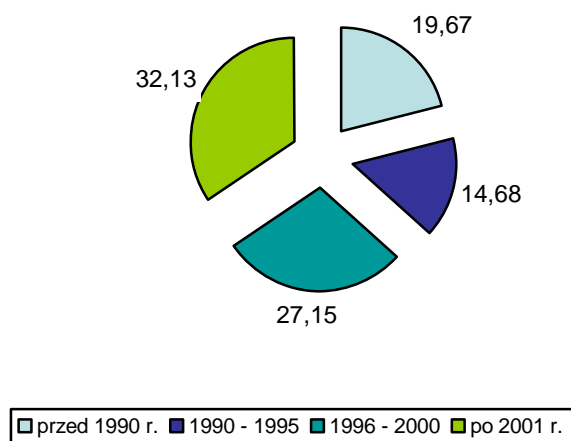

Przykłady wykresów:

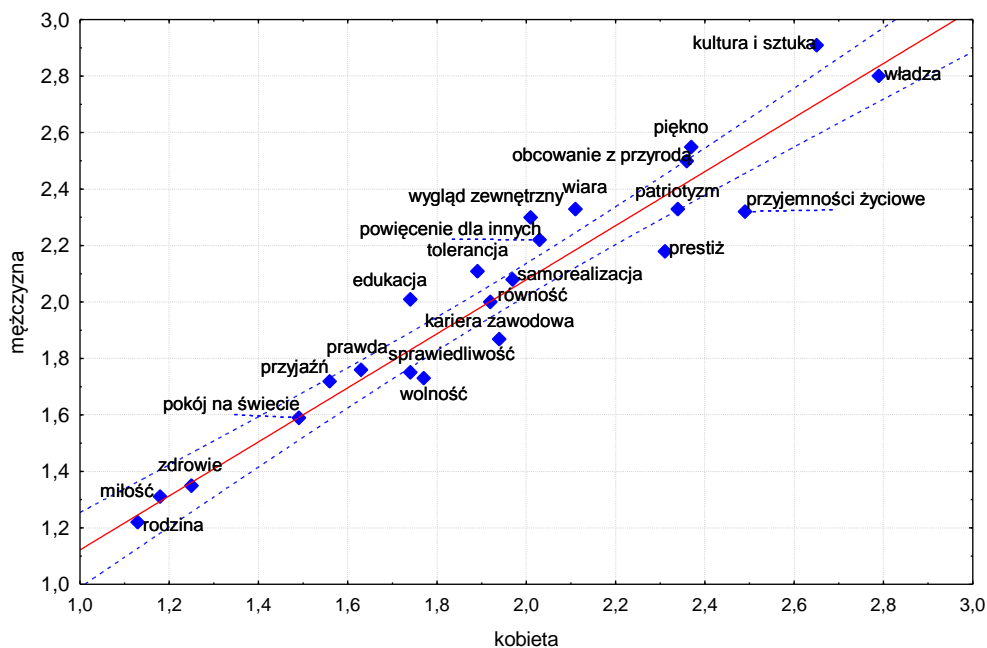

Źródło: Bierawa. *Zarys monograficzny od czasów najdawniejszych do współczesnych*, red. E. Nycz, Opole 2005, s. 344.

Wykres 3. Rygoryzm i liberalizm w wychowaniu młodego pokolenia w ocenie badanych mieszkańców gminy Bierawa (N 588; w %)

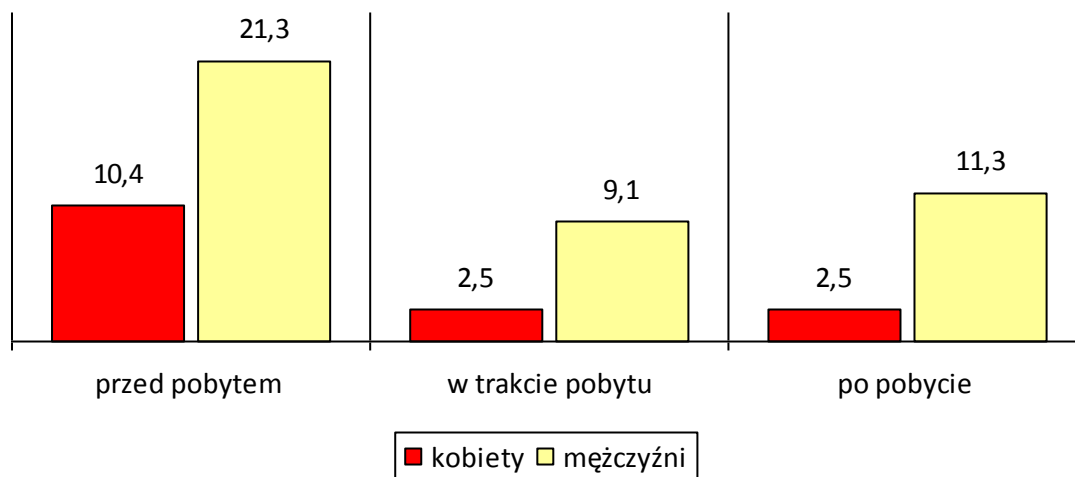

Wykres 6.5. Okres nawiązania współpracy badanych partnerów z domem kultury (N: 356; %)

Źródło: badania własne

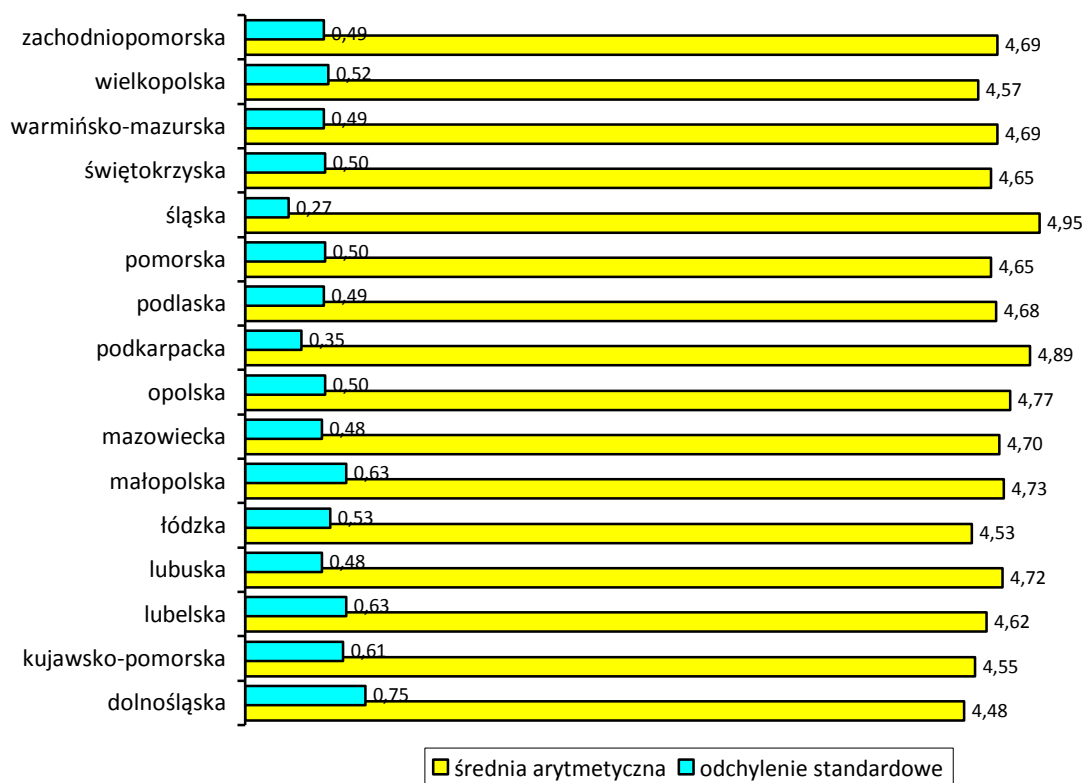
Wykres 8.17. Krzywa regresji zmiennej płci najważniejszych deklarowanych wartości w życiu badanych absolwentów OHP (średnia arytmetyczna kontinuum skali: 1 bardzo ważne – 5 nieważne; współczynnik korelacji 0,954 istotny z $p < ,050$)

Źródło: badania własne dalej również, chyba że będzie inne wskazanie.

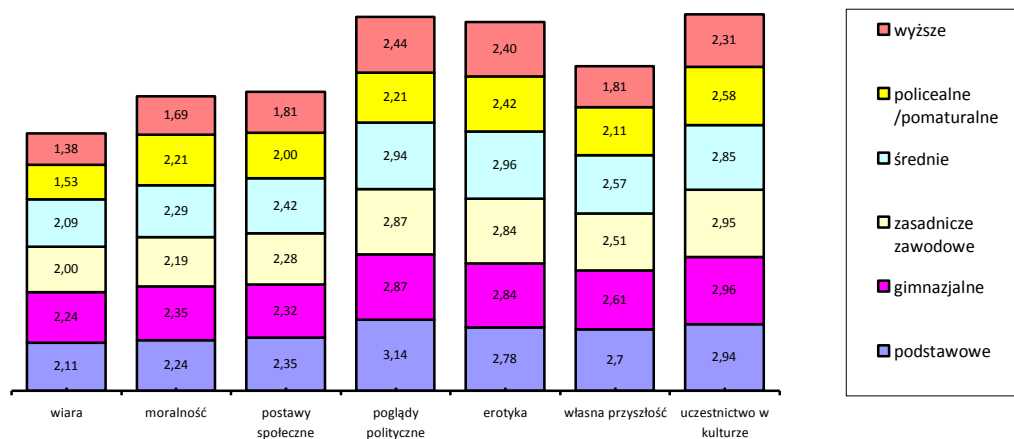
Wykres 15. Płeć badanych absolwentów a problemy z prawem w ich deklaracjach (N: 1336; % ważnych)

Źródło: dane KG OHP.

Wykres 6.18. Ocena współpracy z OHP przez interesariuszy wg wojewódzkich komend OHP (skala: 1 bardzo zła – 5 bardzo dobra)

Źródło: badania własne.

Wykres 3. Ocena zgodności poglądów rodziców i badanych absolwentów OHP z uwzględnieniem ich obecnego wykształcenia (średnia arytmetyczna kontinuum skali: 1 bardzo dobre – 5 złe)

EGZAMIN DYPLOMOWY

Warunkiem przystąpienia studenta do egzaminu dyplomowego, po zaliczeniu wszystkich przedmiotów przewidzianych planem kształcenia, jest złożenie w toku studiów z odpowiednim wyprzedzeniem pracy dyplomowej. Student(ka) składa ją po przyjęciu oraz zatwierdzeniu przez promotora poprzez poczynioną przez niego adnotację na stronie tytułowej (np. „przyjmuję” lub „zatwierdzam pracę”, data oraz podpis).

Począwszy od II dekady czerwca, po upływie około 10 dni od złożenia pracy dyplomowej studenci przystępują do egzaminu dyplomowego przed komisją w składzie:

– **przewodniczący** – dyrektor / zastępca dyrektora, samodzielny pracownik naukowy (lub funkcyjny pracownik wydziału – dziekan, prodziekan).

oraz jej członkowie:

– **promotor** pracy dyplomowej,

– **recenzent** pracy dyplomowej.

Promotorem oraz recenzentem pracy może być wyłącznie nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora. Podczas egzaminu studentowi zadaje się trzy pytania; ich źródłem są następujące zagadnienia:

– dyscyplina kierunkowa oraz specjalnościowa, np. pedagogika ogólna, dydaktyka, teoria wychowania, pedagogika społeczna, resocjalizacyjna, specjalna, wczesnoszkolna, przedszkolna czy nauki o kulturze fizycznej;

– metodologiczne aspekty pracy dyplomowej, np. przedmiot badań, cele, problemy – pytania badawcze, metody, techniki oraz narzędzia zastosowane w procesie gromadzenia materiału empirycznego, metody jego opracowania itp.;

– efekty zrealizowanych badań własnych, np. osiągnięte wyniki, ich interpretacja, sformułowane na ich podstawie uogólnienia, prawidłowości, wnioski;

– praktyczne aspekty badań własnych, ukazujące możliwości wzbogacenia i optymalizowania praktyki edukacyjnej.

Do zadawania pytań upoważnieni są wszyscy członkowie komisji egzaminacyjnej z przewodniczącym włącznie.

Uwaga! Wątpliwości proceduralne związane z pracą dyplomową oraz przebiegiem egzaminu dyplomowego można wyjaśnić posiłkując się także regulaminem studiów Uniwersytetu Opolskiego.

WYNIKI STUDIÓW

Na końcową ocenę studiów składają się następujące oceny cząstkowe:

- a.** średnia ocen z zaliczeń i egzaminów uzyskanych w ciągu (2) 3 – letniego okresu studiów (oceny wpisane do indeksu);
- b.** ocena przedłożonej pracy dyplomowej – jako średnia arytmetyczna oceny promotora i recenzenta; stanowi ona też istotny składnik oceny egzaminu dyplomowego;
- c.** ocena egzaminu dyplomowego, będąca średnią arytmetyczną ocen uzyskanych za odpowiedzi na trzy pytania zadane podczas egzaminu dyplomowego.

Końcowa ocena, rozumiana jako **wynik studiów**, to ocena na którą składa się:

- $\frac{1}{2}$ średniej arytmetycznej oceny z egzaminów i zaliczeń uzyskanych w toku studiów (oceny wpisane do indeksu) (pozycja „a”),
- $\frac{1}{4}$ średniej arytmetycznej oceny pracy dyplomowej (pozycja „b”),
- $\frac{1}{4}$ oceny z egzaminu dyplomowego (pozycja „c”).

Ocena ta jako końcowa (ostateczna) zostaje wpisana do indeksu i dyplomu.

W regulaminie studiów ustalono następującą skalę ocen końcowych, umieszczanych na dyplomie:

- * do 3,25 – dostateczny,
- * od 3,26 do 3,70 – dostateczny plus,
- * od 3,71 do 4,20 – dobry
- * od 4,21 do 4,50 – dobry plus
- * od 4,51 do 5,0 – bardzo dobry.

INNE USTALENIA

Uwaga:

* student przygotowuje do rejestracji 2 egzemplarze pracy wydrukowanej dwustronnie. Dołącza równocześnie elektroniczną wersję pracy (dyskietka lub CD);

* ostatnią stroną archiwalnego egzemplarza stanowi podpisane przez studenta oświadczenie potwierdzające samodzielność jej wykonania;

* Po zarejestrowaniu pracy w toku studiów, jeden egzemplarz z protokołem recenzji otrzymuje promotor a drugi recenzent.

Proponuje się, aby w semestrze IV podczas zajęć seminaryjnych **nasilić pracę nad wyborem literatury przedmiotu oraz ogólną koncepcją pracy**. Pod koniec tego okresu studenci powinni być także świadomi przedmiotu oraz założeń metodologicznych swych badań. Semestr IV kończy się uściśleniem tematów prac oraz **złożeniem w INP imiennego wykazu studentów wraz z proponowanymi tematami prac dyplomowych (termin składania wykazu – do końca października)**. Ostateczną wersję tematów prac zatwierdza kolegium dyrektorskie Instytutu Nauk Pedagogicznych UO.

Załączniki do PRZEWODNIKA:

1. oświadczenie studenta
2. wzór strony tytułowej
3. przykładowy plan pracy

UNIWERSYTET OPOLSKI
WYDZIAŁ HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNY
INSTYTUT NAUK PEDAGOGICZNYCH

Praca licencjacka / magisterska

Imię i Nazwisko

PEŁNY TYTUŁ PRACY

**Praca wykonana w katedrze/zakładzie/pracowni
pod kierunkiem tytuł, stopień naukowy,
imię i nazwisko promotora**

Opole / rok

STRUKTURA PRACY DYPLOMOWEJ

Wzór planu pracy (ok. 45 – 70 stron)

SPIS TREŚCI

WSTĘP

ROZDZIAŁ I. TEORETYCZNE ASPEKTY .....

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

ROZDZIAŁ II. METODOLOGICZNE PODSTAWY BADAŃ WŁASNYCH

1. Przedmiot i cele badań
2. Problemy badawcze
3. Zmienne, wskaźniki oraz ich mierniki
4. Metody, techniki i narzędzia badawcze
5. Organizacja i przebieg badań
6. Charakterystyka środowiska oraz badanej próby

ROZDZIAŁ III. OPIS BADAŃ WŁASNYCH (tytuł)¹²

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

ROZDZIAŁ IV. OPIS BADAŃ WŁASNYCH (tytuł)

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

ZAKOŃCZENIE (WNIOSKI I SUGESTIE PEDAGOGICZNE)

LITERATURA

ANEKS/Y

---

¹² W praktyce podrozdziały części badawczej to odpowiedzi na szczegółowe pytania badawcze (hipotezy szczegółowe), poprzez analizę pytań zadanych w kwestionariuszu badawczym.

Wzór planu pracy z odmienną numeracją.

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1. TEORETYCZNE ASPEKTY .....

1.1. ....

1.2. ....

1.3. ....

1.4. ....

2. METODOLOGICZNE PODSTAWY BADAŃ WŁASNYCH

2.1. Przedmiot i cele badań

2.2. Problemy badawcze

2.3. Zmienne, wskaźniki oraz ich mierniki

2.4. Metody, techniki i narzędzia badawcze

2.5. Organizacja i przebieg badań

2.6. Charakterystyka środowiska oraz badanej próby

3. OPIS BADAŃ WŁASNYCH (tytuł)

3.1. ....

3.2. ....

3.3. ....

3.4. ....

4. OPIS BADAŃ WŁASNYCH (tytuł)

4.1. ....

4.2. ....

4.3. ....

4.4. ....

ZAKOŃCZENIE (WNIOSKI I SUGESTIE PEDAGOGICZNE)

LITERATURA

ANEKS/Y

Opole .....

.....
Nazwisko i imię

.....
Wydział

.....
Kierunek

.....
Specjalność

Świadomy/a odpowiedzialności prawnej, w tym odpowiedzialności karnej, o której mowa w art. 233 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.) oświadczam, że przedłożona do obrony praca magisterska/ licencjacka/inżynierska*) pod tytułem .....

.....
została przygotowana przeze mnie samodzielnie, przy wykorzystaniu wykazanej w tej pracy literatury przedmiotu i materiałów źródłowych.

Oświadczam jednocześnie, że praca nie narusza praw autorskich w rozumieniu ustawy z 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz.U. z 2006 r., nr 90, poz. 631 ze zm.) oraz dóbr osobistych chronionych prawem cywilnym.

Oświadczam również, że wymieniona praca nie zawiera danych i informacji, które zostały uzyskane w sposób niedozwolony prawem oraz nie była dotychczas przedmiotem żadnej procedury związanej z uzyskaniem tytułu zawodowego magistra/ licencjata/inżyniera*).

Ponadto oświadczam, że zostałem/am uprzedzony/a o treści art. 233 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) zgodnie z którym „Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3” jak i o treści art. 233 § 6 Kodeksu karnego który stanowi że „Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej” oraz o wynikającej z tych przepisów ewentualnej odpowiedzialności karnej za fałszywe oświadczenie co do mojego własnego autorstwa przedmiotowej pracy dyplomowej.

.....
Podpis studenta

*) niepotrzebne skreślić